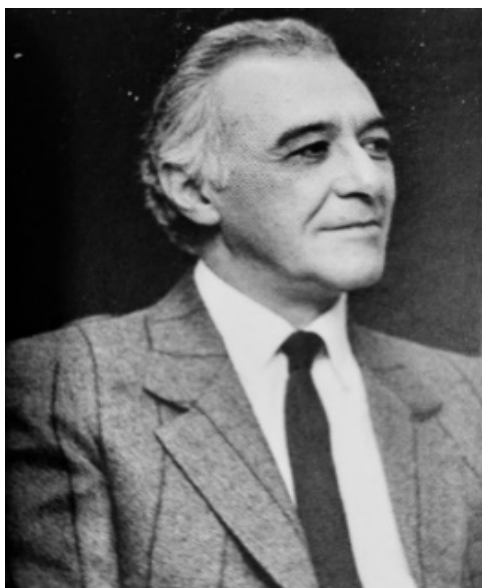

به یاد استاد علم و اخلاق

دکتر تورج نیر نوری

دکتر محمد حسین عزیزی*

تصویر 1- دکتر تورج نیر نوری (1321- 1400 ش)

در دلم بود که بی دوست نباشم هرگز

چه توان کرد که سعی من و دل باطل بود (حافظ)

در شامگاه دوشنبه چهاردهم تیرماه 1400 خورشیدی، پزشک فرزانه دانشور، دکتر تورج نیرنوری، جراح مغز و اعصاب، پس از عمری تلاش در حوزه علم و گسترش و یادآوری تاریخ پر بار گذشته پزشکی این مرز و بوم از میان ما رفت.

نویسنده پاسخگو: دکتر محمد حسین عزیزی

تلفن: 02188645515

E-mail: mhazizi.ent@gmail.com

* دانشیار رشته گوش و حلق و بینی، عضو هیات علمی فرهنگستان علوم پزشکی ایران

دکتر تورج نیرنوری در چهاردهم بهمن 1321 شمسی در تهران چشم بر جهان گشود. در دوازده سالگی، خانواده او را به انگلستان فرستادند و پس از گذراندن تحصیلات مقدماتی، در سال 1342 شمسی به کالج تربیتی در دوبلین راه یافت و در آنجا نخست در رشته کارشناسی ادبیات انگلیسی و پس از آن به تحصیل در رشته پزشکی پرداخت و مدرک دکتری خود را دریافت کرد. موضوع پایان نامه پزشکی ایشان «عصب دهی بافت جربی قهوه‌ای در خرگوش‌های نوزاد» بود.

پس از آن در سال 1351 شمسی، دکتر تورج نیرنوری برای گذراندن دوره فلوشیپ نوروساینس، به بخش فیزیولوژی در دانشگاه انتاریو غربی به کانادا رفت و در آنجا در زمینه «ارتباطات هیپوتالاموس با نورون‌های سمپاتیک نخاع» مطالعه کرد و مدتی را به آموزش نورولوژی، در بیمارستان دانشگاه انتاریو گذراند. در سال 1975 ایشان برای گذراندن دوره جراحی مغز و اعصاب به گلاسکو، اسکاتلند و بعداً به نیوکاسل در انگلستان رفت و از آن دانشگاه مدرک فلوشیپ را در جراحی عمومی و همچنین در رشته جراحی مغز و اعصاب به دست آورد.¹

او همیشه زادگاه خود را دوست می‌داشت و پس از گذراندن دوره طولانی تحصیلات خود در مؤسسات خارج از کشور، همیشه آرزو داشت که برای خدمت به ایران باز گردد. در آن زمان، دکتر نیرنوری پراثری و سرشار از آرزو بود. سرانجام در بازگشت به ایران، در 1365 شمسی، به اعضای هیئت علمی در دانشکده پزشکی دانشگاه ایران پیوست و چند سال در بخش جراحی مغز و اعصاب بیمارستان آموزشی فیروزگر تهران، خدمت کرد. مدتی نیز در بیمارستان‌های پارس و تهران کلینیک به کار پرداخت. از دیگر خدمات ارزنده ایشان آن بود که از سال‌های نخست تأسیس مجله "آرشیو پزشکی ایران" (Archives of Iranian Medicine (AIM یکی از اعضای هیئت تحریریه و داور فعال مجله برای بررسی مقاله‌ها بود. دکتر نیرنوری به علوم اعصاب (نوروساینس)، جراحی مغز و اعصاب، تاریخ به ویژه پزشکی در ایران و همچنین ژورنالیسم پزشکی علاقه زیادی داشت. ایشان همیشه از تلاش‌های علمی پیشگامان پزشکی ایران، قدردانی می‌کرد. او نویسنده‌ای توانا و پژوهشگری خلاق بود که مقاله‌های علمی زیادی را به فارسی و انگلیسی نوشت. چندین مقاله دکتر نیرنوری و همکارانشان در پایگاه داده‌های پاب مد (PubMed) نمایه شده است.² آخرین مقاله ایشان که چندی پیش از بیماری اخیرشان، در سال 2021 نوشته‌اند در جولای 2021، در مجله AIM با عنوان زیر منتشر شد:

The Expectant Brain and the Placebo Magic. Does it have a Survival Value?

در سال 1396 دکتر نیرنوری مقاله‌های خود را بیشتر در مورد تاریخ پزشکی در ایران و همچنین چند مقاله در زمینه علم به انگلیسی نوشته بود، در کتابی با عنوان "تاریخ پزشکی ایران و دیگر مقاله‌ها" گردآوری کرد. این کتاب از دو بخش تشکیل شده است. بخش نخست به تاریخ پزشکی در ایران می‌پردازد و بخش دوم شامل مقاله‌های زیر است:

- تقلب و عدم صداقت در نشریات علمی
- سوگیری در علم
- مفاهیم در فیزیک
- خوارزمی، جبر، صفر و سیستم اعشاری
- علم به دنبال چگونگی است، نه چرایی. دانش با واقعیت سر و کار دارد، نه با حقایق

مباحث یاد شده بالا به روشنی دغدغه‌های علمی دکتر نیرنوری را نشان می‌دهند، همانگونه که در مقدمه کتاب خودشان هم نوشته‌اند: "در چند مقاله آخر به علم و رابطه آن با واقعیت و حقیقت پرداخته شده است، موضوعی که یکی از مشغولیات عمیق من است." در یکی از مقاله‌هایی که از ایشان در سال 1389، با عنوان سیمرغ نماد پزشکی ایران به انگلیسی منتشر شد، ایشان ضمن یک بررسی تاریخی، برای نخستین بار پیشنهاد کرد که شایسته است، سیمرغ، پرنده اسطوره‌ای را به عنوان یک نماد پزشکی بومی ایران، جایگزین نماد پزشکی یونانی مار و عصای آسکلیپوس کنند.³ کتاب دیگر ایشان نیز با عنوان: "شخصیت رستم در شاهنامه" در آذر 1397 شمسی به زبان فارسی، در شمارگان محدود توسط مؤلف منتشر شد.

دکتر نیرنوری همچنین در سمینارها درباره موضوعات علمی مختلفی از تکامل و رفتار حیوانات گرفته تا علوم شناخت اعصاب سخنرانی کرده‌اند. او مقاله‌های متعددی به فارسی و انگلیسی در زمینه پزشکی و تاریخ پزشکی در مجله‌های مختلف منتشر نمود. 33 مقاله ایشان در پایگاه داده‌های پاب مد موجود است که تاریخ انتشار این مقاله‌ها از 1971 تا 2021 میلادی (به مدت نیم قرن) است.

خلاصه اگر چه دکتر نیرنوری ناباورانه به سبب عوارض ناشی از کووید - 19 در زمینه بیماری مزمن ریوی، از میان رفت، با این همه خاطره ایشان در جامعه پزشکی ایران، به ویژه نزد جراحان مغز و اعصاب و در بین اعضای تحریریه مجله "آرشیو پزشکی ایران" (Archives of Iranian Medicine) زنده خواهد ماند. او پزشکی دانشمند با اخلاقی والا، دوستدار مهربانی، زیبایی، خوبی و حقیقت بود.

یادشان گرامی باد.

References:

1. Nayernouri T. Iranian Medical Histories and other Essays. Published by the author, Tehran, 2017.
2. Articles of Dr.Nayernouri .Available at:
<https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/?term=Nayernouri+T.A>
3. Nayernouri T. Simurgh as a Medical Symbol for Iran .Middle East Journal of Digestive Diseases, Volume: 2 Issue: 1, 2010: 49-50.
cessed date: 8.7.2021.